

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT

GEWONE ZITTING 2004-2005

28 JANUARI 2005

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**tot regeling van belangenconflicten
tussen de verkozen mandatarissen en
het beheer van besturen,
verenigingen en overheidsbedrijven**

(ingediend door de heren Olivier de CLIPPELE (F),
Alain DESTEXHE (F) en
mevrouw Françoise SCHEPMANS (F))

Toelichting

Om te voorkomen dat bestuurders of zaakvoerders van vennootschappen misbruik maken van hun positie om rechtstreeks of zijdelings voordelen te verkrijgen van hun bedrijf, is in het Wetboek van Vennootschappen in een bijzondere procedure voorzien.

Die procedure bestaat uit drie stappen :

- de mandataris brengt de raad op de hoogte van een mogelijk rechtstreeks of zijdelings belangenconflict;
- de mandataris neemt niet deel aan de beraadslaging;
- de andere directieleden stellen een bijzonder verslag op om hun beraadslaging te verantwoorden.

Die procedure is in het Wetboek van Vennootschappen opgenomen na financiële schandalen waarbij bepaalde bestuurders overeenkomsten misbruikten in het voordeel van andere vennootschappen waarin zij ook een belang hadden.

PARLEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

SESSION ORDINAIRE 2004-2005

28 JANVIER 2005

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**visant à régler les conflits d'intérêts
entre les mandataires élus et
la gestion des administrations,
des associations et entreprises publiques**

(déposée par MM. Olivier de CLIPPELE (F),
Alain DESTEXHE (F) et
Mme Françoise SCHEPMANS (F))

Développements

Pour éviter que des administrateurs ou gérants de sociétés abusent de leur position en vue d'obtenir des avantages directs ou indirects de l'entreprise, le Code des Sociétés a instauré une procédure particulière.

Cette procédure comprend trois étapes :

- le mandataire informe le Conseil de l'existence possible d'un conflit d'intérêt direct ou indirect;
- le mandataire ne participe pas à la délibération;
- les autres membres de la direction établissent un rapport spécial pour motiver leur délibération.

Cette procédure a été initiée dans le Code des Sociétés à la suite de scandales financiers par lesquels certains administrateurs manipulaient des conventions à l'avantage d'autres sociétés dans laquelle ils avaient par ailleurs un intérêt.

Voor de besturen, bestaat er al een wet op de overheidsopdrachten (1) die eventuele belangenvermenging moet verhinderen. De kwestie blijft controversieel wat betreft de informatie die verstrekt dient te worden in het kader van de overheidsopdrachten. In bepaalde situaties, is de informatie niet zo transparant als de wetgever wilde.

Dit voorstel wijzigt de wet van 24 december 1993 op de overheidsopdrachten niet. Het strekt ertoe een bijzonder verslag te laten opstellen wanneer een verkozen mandataris een rechtstreeks of zijdelings belang heeft bij een beslissingsprocedure van een bestuur.

Dit voorstel strekt ertoe dat voorzorgsbeginsel dat van toepassing is binnen de besturen uit te breiden tot de bedrijven, verenigingen en de overheidsbedrijven.

De bestuurders van die laatste zijn immers soms financieel gebonden aan de politieke partijen als zijzelf geen verkozen mandataris zijn.

De socialehuisvestingsmaatschappijen, om maar een voorbeeld te geven, illustreren zeer goed wat men moet verstaan onder rechtstreeks of zijdelings belang en van wat door die bijzondere procedure zou moeten worden geregeld.

De gedragscode van de bestuurders van de socialehuisvestingsmaatschappijen zou vereisen dat zij hun beheer voeren binnen de strikte grenzen van het maatschappelijk doel.

Men kan echter niet ontkennen dat er speelruimte bestaat bij de keuze van het beleid. De doelstellingen van het beleid kunnen immers van velerlei aard zijn: bouw van nieuwe woningen of renovatie van bestaande oude woningen, bouw en onderhoud van grote complexen of kleine eenheden, keuze van de plaats van de nieuwe projecten enzovoort.

Het is dan ook niet uitgesloten dat een rechtstreeks of zijdelings belang een keuze mee kan bepalen.

(1) Er dient op gewezen te worden dat de Europese Commissie het Koninkrijk België een gemotiveerde beslissing bezorgd heeft, gevolgd door twee aanmaningen van respectievelijk 16 oktober 2002 en 16 december 2003, om onze Staat ertoe aan te zetten een Europese richtlijn betreffende de overheidsopdrachten in Belgisch recht om te zetten. Die richtlijn zou de wet van 1993 betreffende de overheidsopdrachten ten gronde wijzigen. De opdrachten van economische aard die aan overheidsbedrijven, overheden, intercommunales en OCMW's gegund worden, zouden voorafgaand moeten bekendgemaakt worden en de concurrentie zou moeten kunnen spelen. Er zou een termijn moeten worden nageleefd tussen het moment waarop een overheid het bedrijf aanwijst dat de werken zal uitvoeren en het moment waarop die beslissing aan het bedrijf meegedeeld (« betekend ») wordt, opdat de niet geselecteerde kandidaat eventueel beroep kan instellen bij de Raad van State om de toewijzing van de opdracht te betwisten.

Pour les administrations, il existe déjà la loi sur les marchés publics (1) qui tend à empêcher les collusions éventuelles. La question reste controversée en ce qui concerne l'information à donner dans le cadre de ces marchés publics. Dans certaines situations, les informations transmises ne sont pas aussi transparents que ne l'avait souhaité le législateur.

La présente proposition ne modifie pas la loi du 24 décembre 1993 sur les marchés publics. Elle vise bien à imposer un rapport spécial pour le cas où un mandataire élu a un intérêt direct ou indirect dans le processus de décision d'une administration.

Cette proposition a pour objectif d'étendre ce principe de précaution en usage au sein des administrations aux entreprises et associations et entreprises publiques.

Les dirigeants de ces dernières sont en effet parfois financièrement liés aux partis politiques, s'ils ne sont pas eux-mêmes des mandataires élus.

Les sociétés de logements sociaux, pour ne citer qu'elles, sont un exemple assez illustratif de ce qu'il y a lieu d'entendre par intérêt direct ou intérêt indirect et qui devrait faire l'objet de cette procédure spéciale.

L'éthique des administrateurs des sociétés de logements sociaux exigerait qu'ils s'appliquent à gérer celles-ci dans le cadre strict de l'objet social.

Or, on ne peut nier qu'il existe une latitude quant au choix de la politique menée. Les orientations de cette dernière peuvent en effet être multiples: pour exemple, construction de nouveaux logements ou rénovation des anciens logements existants, construction et maintien de grands ensembles ou constructions de petites entités, choix de localisation des nouveaux projets, etc.

Il n'est dès lors pas exclu qu'un intérêt direct ou indirect puisse favoriser une option déterminée.

(1) Il faut noter à cet égard que la Commission européenne a adressé au Royaume de Belgique une décision motivée, suivie de deux mises en demeure en date respectivement des 16 octobre 2002 et 16 décembre 2003, incitant notre Etat à transposer en droit belge une directive européenne sur les marchés publics et qui modifierait profondément cette loi de 1993 relative aux marchés publics. Selon cette directive, les missions à caractère économique attribuées à des entreprises publiques, autorités publiques, intercommunales et CPAS devraient se faire avec publicité et mise en concurrence préalable. Un délai devrait être respecté entre le moment où l'autorité publique désigne l'entreprise qui effectuera les travaux et le moment où cette décision est communiquée (« notifiée ») à l'entreprise, de manière à permettre au candidat évincé d'introduire un éventuel recours devant le Conseil d'Etat pour contester l'attribution du marché.

Het begrip rechtstreeks belang lijkt duidelijk. Het gaat bijvoorbeeld om persoonlijke verrijking of de verrijking van een persoon met wie men affectieve of familiale banden heeft. In een dergelijke situatie, spreekt het vanzelf dat men zich beter onthoudt.

Het begrip zijdelings belang is minder duidelijk definieerbaar. Het gaat bijvoorbeeld om het voortrekken van een project waarin een lid van het kabinet een persoonlijk belang heeft, of van een transactie ten voordele van een andere vereniging of overheidsbedrijf waarvan de directie door dezelfde politieke partij benoemd wordt. Dit voorstel van ordonnantie wil zonder meer korte metten maken met een dergelijke situatie.

Het wordt moeilijker wanneer het zijdelings belang het gevolg is van een samenloop van omstandigheden zoals het sluiten van een overeenkomst met een vennootschap waarvan de beheerder lid is van dezelfde politieke partij als de bestuurder die de beslissing genomen of voorbereid heeft. Men kan toch moeilijk vragen over te gaan tot een officiële bekendmaking om de eventuele belangenvermengingen te kennen telkens wanneer een bestuurder zijn handtekening zet onder een brief om een offerte te aanvaarden of een aanbesteding uit te schrijven.

Iedere bestuurder of lid van een directiecomité zal in zijn geheugen moeten graven om te weten of er een zijdelingse belang bestaat bij de transacties en onderhandelingen die zij voeren.

La notion d'intérêt direct paraît claire. Elle fait référence, par exemple, à l'enrichissement personnel ou à l'enrichissement d'une personne avec laquelle on entretient des liens affectifs ou familiaux. Dans ces situations, il est évident qu'il vaille mieux d'abstenir purement et simplement.

La notion d'intérêt indirect est, par contre, plus difficile à cerner. Elle fait référence au fait de, par exemple, de favoriser un projet dans lequel un membre de son cabinet possède un intérêt personnel ou une transaction en faveur d'une autre association ou entreprise publique dont la direction est nommée par la même formation politique. Ce genre de situation tombe, sans hésitation, sous le couperet de la présente proposition d'ordonnance.

La question est toutefois plus difficile à cerner lorsque l'intérêt indirect provient d'un concours de circonstances comme la conclusion d'un contrat avec une société dont le gérant se trouve être membre du même parti politique que l'administrateur qui a pris ou préparé la décision. On ne peut en effet pas demander de publier des " bancs " en vue de connaître les éventuelles collusions d'intérêt à chaque fois qu'un administrateur appose sa signature sous un courrier contenant acceptation ou appel d'offre.

Il appartiendra à chaque administrateur ou membre d'un comité de direction de sonder sa mémoire pour savoir si cet intérêt indirect est présent dans les transactions et négociations qu'ils sont amenés à entreprendre.

Olivier de CLIPPELE (F)
Alain DESTEXHE (F)
Françoise SCHEPMANS (F)

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**tot regeling van belangenconflicten
tussen de verkozen mandatarissen en
het beheer van besturen,
verenigingen en overheidsbedrijven**

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Indien een bestuurder of een lid van het directiecomité van een gewestelijk of gemeentelijk bestuur, een ministerieel kabinet, een overheidsbedrijf of een vereniging uit de openbare sector, rechtstreeks of zijdelings, een belang van vermogensrechtelijke aard heeft dat strijdig is met een beslissing of een verrichting die tot de bevoegdheid behoort van de raad van bestuur of het directiecomité, moet hij de andere bestuurders of leden van het directiecomité daarvan op de hoogte stellen vóór de beraadslaging die de beslissing voorafgaat.

Zijn verklaring moet worden opgenomen in de notulen van de raad van bestuur of van het directiecomité, net zoals de motivering van de beslissing.

De bestuurder of het lid van het directiecomité die met dat strijdig belang geconfronteerd worden, mag de beraadslaging over het strijdig belang noch de beslissingname bijwonen.

Daarvan wordt melding gemaakt in het jaarverslag dat aan de vergadering wordt meegedeeld ingeval de beslissing gunstig is.

Artikel 3

Deze ordonnantie treedt in werking vanaf de eerste januari die volgt op de bekendmaking ervan in het *Belgisch Staatsblad*.

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**visant à régler les conflits d'intérêts
entre les mandataires élus et
la gestion des administrations,
des associations et entreprises publiques**

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

Si un administrateur ou un membre du comité de direction d'une administration régionale ou communale, d'un cabinet ministériel, d'une entreprise publique ou d'une association relevant du secteur public a, directement ou indirectement, un intérêt opposé de nature patrimoniale à une décision ou à une opération relevant du conseil d'administration ou du comité de direction, il doit le communiquer aux autres administrateurs ou membres du comité de direction avant la délibération qui précède la décision.

Sa déclaration doit figurer dans le procès-verbal du conseil d'administration ou du comité de direction, de même que la motivation de la décision.

L'administrateur ou le membre du comité de direction frappé par cet intérêt opposé ne pourra pas assister à la délibération visant l'intérêt opposé et à la décision.

Mention en est faite dans le rapport annuel à l'assemblée pour le cas où la décision est favorable.

Article 3

La présente ordonnance entre en vigueur à compter du premier janvier qui suit la date de publication de la présente ordonnance au *Moniteur belge*.

Olivier de CLIPPELE (F)
Alain DESTEXHE (F)
Françoise SCHEPMANS (F)